

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo Conceptionis B. Mariæ Virginis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](http://urn.nbn.de/hbz:466:1-56262)

zolum quem omnibus in actionibus respirebat, & quam in munere magno debite peragendo pœnam ac molestiam subibat. In primis velim, notate, quo facultates Ecclesie administrari modo, qua redditus dotales, census annuos, iura patrimonialia, aliasque diuitias ratione dispensarit. Non quidem in thedas aut equos, non in famulorum aut pedissequorum cateruas, non in canum venaticorum & vertagorum alimentum, non in opiparas regificasque mensas, non in rem culinariam aut popinam, non in parentum, aut consanguineorum ad altiora promotio-
nem, non denique in regum, aut magnatum sequelam adulacionemq; eadem impendit, sed ut prudentes a clade digni Antistites, in egenos largiter sua effundebat, orphanorum curam gerebat, re & opera pauperes iuuabat, puellas ab opibus destitutas nuptrui dabant, afflictis qua poterat ope succurebat, moriborum domus & nolocomia obibat, & omni qua potis erat ratione proximo se to-
tum impendebat.

Tu autem, Nicolae, studiosis quidem ob studia ac virtutem, Episcopis vero ob perfe-
ctionem, exemplum ac meritum summope-
re imitande, fuisti es, arque in perpetuas re-
tro generationes futurus es iuentutis spe-
culum, iam inde a puerilibus & impuberi-
bus annis virtutum te consecrans exercito,
& vna cum lacte nutritis probitatis ac timo-
ris diuini succum hauriens. Qui te vide-
bant tam bene exorditi, teque sponte ab ex-
guis illis deliciis ac commodis infantili æ-
tati debitibus ablactantem quodammodo ac
sequestrantem, iam tum, ecquis futurus eras
grandior, quis meritorū tuorum futurus ful-
gor, quo ieiunium ardore esse complexu-
rus, iudicabant: prima hæc prima ætatis
tuæ exordia sufficiencia erant haud dubie
præfigia, è quibus de sanctitate, mirabili-
bus, ac reliquo vita tua stetu certissima capi poterant conjecturæ. Fuisti scilicet, glo-
riose Nicolae, diœcesis Myriensis gloria, Ec-
clesie honor, atque totius vniuersi miracu-
lum, fuisti inquam tuo tempore, & poste-
ris, etiam nascituris, futurus es bonorum E-
piscoporum exemplum. Docuisti enim il-
los, ad hoc munus à Spiritu sancto assum-

Bessai tom. 3. De Sanctis.

prus, dignitates non ambire, honoribus non
inhiare, ac vanitates non consecrari. Re ipsa
ostendisti etiam, quam Prælatus animarum
habere debeat curam, quo Dei cultum & ho-
norē promouere zelo, quam in Ecclesia pro-
pugnanda præferre generositatem, quæ illi
ad populum & commissum sibi gregem e-
docendum doctrina sit necessaria, qua iso-
pes charitate complecti, quo lupos à cœla
& diœcesi arcere labore, qua impios coar-
guere, virtia reprimere, & hæreses iugulare
impunitam debeat.

Omnis Beatissime Nicolae, te in Eccle-
sia Christiani venerantur, in scholis suscep-
tis, à naufragijs in periculo versantibus in ma-
ri iuocatis; ius quippe habes in Episcopatu-
s, priuilegium in scientias, potestatem de-
nique in naufragia. Hanc ob causam & nos,
vltimis hisce verbis invitati, in procelloso
mundi huius mai modo nauigantes, tem-
pestibus ac ventis agitati, naufragij ac
mersiois in discrimine agentes, magna ani-
mi te contentione iuocamus, auxilium
tuum deposcimus, summaq; animi demissio-
ne obtestamur, vt tuo sub fauore velut be-
nigno quadam ac propitio sidere affulgen-
te, & influxu, alterius vitæ portum felicitet
inueni mereamur; in illo namque omnis
nostra sita est beatitudo, ad quam nos Pater
& Filius ac Paracletus Spiritus deducere di-
gnatur, Amen.

IN FESTO CONCEPTIO- NIS B. MARIAE VIRGI- NIS.

Partitio.

1. *De absoluta Deipotentia.*
2. *De conceptione originali pure ipsius Dei-
pare.*
3. *Variis figuris illustrata.*
4. *Rationibus à sacra Theologia penitus.*

De qua natus est Iesue, qui dicitur Christus,
Matth. i.

Ecccc

FIGV-

FIG VRA.

3. Reg. 10.

Tertio Regum Juda libro proditum est, Salomonem Regium quemdam construi iussisse thronum, auro purissimo conuesticam, duodecim nixum in ascensu leonibus, sed solito interius ebore constantem, cui Scriptura teste, simile opus non vidit orbis. Certissimo a nobis periuadeamus operet, figuram illum operis illius diuini atque admirabilis, taciti tamen, quod in immaculata Beatissimae Virginis conceptione omnipotens operatus erat, fuisse. Hodie porro figuræ veritas succedit, hodie Deus ter maximus magnificum erigit thronum, in quo nimis Salomon ille ecclesiæ consideret; Virginem inquam charitatis auro penitus & undique effulgenter, puritate plenissimam, septem Spiritus S. donis innoxiam ac fundatam: cui simile nihil inquam a mortalibus conspectum fuit. O rem admirabilem! o opus plane stupidum! o thronum vere incomparabilem! ter millies etiam beatum diem illum, quo arbor illa primum consista est, que vita est fructum allatura: diem, quo constructa primum egregia illa sapientia domus, septem nixa columnis: diem, quo exiguum illud sinapeos granum seminatum est, quod deinde excrescens parula futura est arbos, in qua suum volucres coeli, id est, duæ illæ naturæ, humana scilicet ac diuina, nidum component: diem deniq; quo filij Dei virginis concepta est mater, sed sine vlo peccati nœvo, sine omni macula, sed gratiarum ac mirabilium plenissima: de hoc ipso pleniū ad vos agere hodierna die decreui, modo cœpta nostra Spiritui S. dirigere placuerit; Virginis vero huic precibus ecclœste nobis auxiliū implorare, cum eius solius hic agatur honor, res, & gloria. Hunc in finem Angelicam salutationem illi quam possumus ferventissime offeramus.

AVE MARIA.

Vniversa Theologorum schola duplēm
semper in æterno illo & infinito esse, quod

vulgo Deum dicimus, potentiam constituit, communem vnam & ordinariam, alteram absolutam & extraordinariam.

Prima est, qua suauiter omnia, iuxta statutum naturæ ordinem cursumque ordinariū Deus optimus maximus dirigit ac con. Duplex in ducit Sic hoc ipsum Sapiens declarat dicens, Deo potest Attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit. 112. omnia suauiter. 592.

Altera, omnipotens quædam est virtus, qua supremus ille agens & operator admirabilis creaturas, prout eius est beneplacitum, ac prout vult disponit; declaratur usus scilicet esse se causam liberam, non vero naturalem nullis ve astri etiam legibus: leges omnes perficiuntur, ac violat contra vulgatum vniuersi cursum & ordinem rem peragit, & opera patrat insolita, contra, præter, ac supra naturam, quæ esse vulgo dicimus miracula. De hac locutum verisimile est Davidem, dum canit, Narrabo Psal. 8. omnia mirabilia tua. & alibi, Qui facit mira: Psal. 71. mirabilia magna solus & rursus, Qui fecit magnalia in Psal. 105. Ægypto, mirabilia in terra Cham, terribilia in mari rubro.

Adeo, ut cœlorum motus, elementorum inter se pugna, ventorum pernitas, oceani aestus, aliquæ plurimi castrorum illarum naturalium effectus primæ illius potentiae sint argumenta. Sed diluvium vniuersale, ignis præter ordinem cœlo descedens, maris rubri diuisio, fornacis Babylonica, impotentia, solis in meridi quies, rupis in torrentem reseratio, flutiorum in languorem conuictio, serpentum in virgas, mulierum in statuas salis, aliaque præter vulgarem naturæ fluxum cuenientia, secundæ sint effectus & indicia. Utramque potio in magno illo Deo reperiæ est: quod productæ & sacris litteris figuræ manifestius redent.

Vidit primo Prophetias capite Ezechiel Cherubinum penitus prodigiosum, qui inter alia pedes simul habebat & alas: illos quidem, ut in terra incederet, has vero, ut in sublime se efficeret, & aubium tenus euolaret. Portentosa hac imagine & emblemata duplex omnipotentis Dei potentia designatur. Ipse porro verus est Cherubinus, pedibus simul & aliis instrutus: illi potentiam eiusdem.

dem ordinariam repræsentant, qua causas particulares naturali ordine hic producit; ha vero absolutam atque extraordinariam, qua illatum effectus sublimat, & ultra ac supra naturæ limites & leges communes eos producit. Huc forsitan respiciebat David, cum in Psalmis diceret, *Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humiliter respicit in celo, & in terra, & altè à longe cognoscit?* Id est, quis potentia Deo nostro est comparandus? ut pote, qui duplice habet; modo potentia quadam ordinaria effectus inferiores & communes, quales sunt in celo motus & influxus, & in terra rerum generaciones & corruptiones; deducens; (*Humilia respicit in celo & in terra*) modo extraordinarias, sublimes, & prodigiosas, & à communis naturæ ordine nimirum quantum remotas operationes profereas. (*Et alta à longe cognoscit.*) Haec quidem Theologorū ēscriniis de prompta sunt iam etiam Philosophorum archīa excutiamus, & inde conceptum aliquē efformemus.

Duplex
motus in
celo.

Vnanimis Philosophorum omnium consensus & consonantia est, adeoque illorum nemo de hoc ipso dubitauit, duplē in celo motum reperiit; unum quidem naturale & ordinarium, quo sphæra omnes & orbis cœlestes ab Occidente in Orientem raptantur; alterum vero violentum ac celerem quam maxime, qui aduerso cursu, viginti quatuor minus spatio horarum, per quatuor mundi cardines ipsos propellit ac rapit. Cum vero ab effectibus creaturarum ad Creatoris pertingamus cognitionem, vt quidem ait Apostolas; nō aliter de magno illo Deo philosophandum est, cogitandumque eius in potentia duplē reperiī motum; unum velut naturalem potentiam cuiusdam ordinarię, qui omnia naturali suo motu & inclinatione ad effectum productionem dirigit; alterum virutis cuiusdam absolute, ac veluti violentum, qui contra omnes leges & consuetas vniuersali harmonias ac gressus vi quadam omnia impellit, vt miraculosos & insolitos, & numquam antea in rerum naturalium officina conspectos ē causis procurat effectus.

Omnia hæc in sacris fundata sunt litter-

ris, quæ de primæ illius potentia agentes effectus, plerisque eadem opera digitorum diuinorum nuncupant. Primus namque Psal. 8. Dauid hoc illa donavit nomine dicens, Quoniam videbo cœlos tuos, opera digitorum tuorum, & post illum Esaias, Quis appendit tribus digitis molem terræ? Primus de cœli orum creatione, alter de terra loquitur fudatione. dicit autem eterqs, haec non nisi tenet quædam digitum Dei opera, & communes potentia illius ordinaria effectus esse. Verum cum de alia sermo instituitur, velut de magna quadam re, ac brachij potestis, neruosi, validique impetu semper agi solet. Pleni huius rei testimonii omnes sunt libri sacri. In Exod. 15. tui sicut immobiles quasi apes, deinde in Psalmis, In manu potenti, & brachio excelso. demum in Euangeliō, Fecit potentiam in brachio suo. Lnc. 1. Moyes de Pharaonis loquitur mense, Psaltes de prodigiis, quæ in Aegypto contigerunt, Lucas denique de excelto incarnationis mysterio: quæ omnia effectus sunt supernaturales, & extraordinaria absolute cuiusdam potentia opera.

*Hactenus hæc eo produxi, quod hodie admirabile quoddam potentia illius extraordinaria opus & argumentum recolendum proponatur. Comitantes namque summum illius Dei leges, decreta, statuta decernebant, omnes ut omnino mortales filij ira nascerentur, inque originali delicto conciperentur; at hodie omnes hæc leges violans, & declarare cupiens, his se in legibus cum luvitum fuerit dispensare posse, & aliquod potentia huius absolute testimonium ostensurus, non sine miraculo hodie efficit. Virgo ut quædam singulare quodam priuilegio exciperetur, & sine vello peccato ait macula conciperetur. Virgo inquam destinata & ab omni aeternitate praelecta, quæ filij Dei genitrix foret, atque hoc est Euangelij hodierni epiphonema, *De qua natus est Iesus, qui dicitur Christus.* Virgo putissima, simul & sanctissima, Virgo simul & mater maxime admirabilis. Atque hæc est, de qua hodie locuturus sum. materia, illius scilicet puritatem, cum sacræ Scripturæ auctoritatibus, cum veteris Testamēti figuris, cum denique rationibus Theologo-*

logicis assertere, ac triplici hoc basi triplicem concionis partē inēdificare cupiens, in quibus omnibus illustrissimæ huius Virginis patnegy isten agam.

II.

Primo ergo velut fundamentum inconcussum suppono, non esse certum & indubitatum fidei articulum, nec sub æternæ damnationis pœna ad credendum Christianos tenet, peccati originalis expertem gloriosam Virginem Mariam in utero matris conceptam esse, cum nihil in hac re certi adhuc Ecclesia statuerit, nullum hoc deficiat. Concilium, imo nec Tridentinum difficultatem soluere voluerit, et si fauere videatur partem negantem tuentibus: quin vero multi auctores singularis & nominis, & scientiæ velut arbitrarium quid a liberum hoc habuerunt, ceu rem ad fidem nullo pacto spectantem, utpote quam vitrimq; rationes propugnant prægnantissima; quin & ipsi problematice in vitramque partem depromptis argumentis, tum lingua, tum calamo de eadem senserunt.

E contra vero, præterquam quod Virginis dignitas, filij eiusdem reverentia, ac Religio-nis nostræ decentia & conuenientia nos ad hoc pie credendum inuitent & quodammodo compellant, ad eius probabilitatem assen-dam tam evidentia sacris in volumini-bus occurrent testimonia & auctoritates, vt etiam maxime huic aduersantes suam in partem quodammodo violenter trahant, & piam hanc sententiam ut indubitatam am-plecti cogunt. Primum, quod depromere volo testimonium è libro Proverbiorum deductum est, atque hoc est: *Dominus pos-sevit me, & in sua potestate habuit, ab initio viarum suarum.* Virgo ipsa hic loquitur, suamq; ipsa causam agit: per has autem Do-mini vias viam intelligit prædestinationis, creationis, & redemptionis generis humani, atque se ab omni aeo, antequam quidquam à Deo conderetur, præuidetur, aut aliqua creatura prædestinaretur, designatam, præ-uisam ac prædestinatam primam fuisse in-sinuat, primam dico nostro loquendi modo, qui in diuina præscientia alia priora, alia po-steriora singimus, et si omnia eodem ibi in-stanti decreta & eodem consignata sunt tem-

Prov. 2.

pore. Similitudine evidenti fieri hoc manife-stius.

Quemadmodum in picta aliquis tabula, si quando varijs mixtosque præfert colo-res, & æqua omnes à vili nostri remotos distantia, ceteris tamen viuaciores fulgen-tioresque eitiis in oculos incurront, & præ aliis primi agnoscuntur: vt licet vno omnes sint loco, vnuum tamen & eundem non ha-beant fulgorem, & hi illis eminentiores sint. Idipsum in capaci illa diuinæ sapientiæ ta-bula consideremus necesse est, & dicamus, quomvis omnia in illa eodem repræsen-tentur instanti, & ab omni æternitate Deus O-ptimus Maximus hæc ipsa sine vlo ordine priorum aut posteriorum perspiciat, quæ tamen ceteris perfectiora sunt, maioremque continent excellentiam, celerius à nobis co-gnosci, & pro qualitate sua in primo cogni-tionis ordine constitui. Ecce & aliam simi-litudinem.

In eœ o item eti stellæ omnes antiquita. Alia simili-te & ætate prope parés sint, & eadem ab o-tudo. culis nostris intercedente remota, quod tamen lumine ac splendore inter se discep-tent, & inæqualiter fulgeat, quæ ceteris mi-cant lucidius, citius aliis videntur, & in ocu-lois, animæ in quam fenestras, velocius incur-runt. Non aliter de præscientiæ illius æternæ obiectis cogitandum est: quamquam enim omnia æterna sint, & qualiter à cognitione nostra distent, & omnia simul & eodem ordi-ne ab æternitate illa procedant; cum alia ta-men aliis maiorem maiestatem & magnitu-dinem iudicio quidem nostro continere, & diuinius includere mysterium videantur, fit, vt hæc prius & ante alia conspiciamus, & in conceptum nostrorum statera atq; æstimati-onis his primum, secundum illis locum at-tribuamus. Doctrinam hanc fecutus Scorus Is 33, sent. animam Redemptoris hoc modo inter alio-rum sanctorum animas primam prædestina-tam & ante illas ad gloriam electam, & pro-xime post illam gloriosam Uciparæ animam præuisam fuisse asserit. Deus namq; omnipotens filium ad humanam assumendam natu-ram destinans, simul & eadem opera Virgi-nem hanc inclytæ selegit ac præuidit, quæ il-li futura esset mater. Vrautè Doctoris hujus opinio-

opinioni aliquod addamus pondus, illum Psalmista locum proferimus, *In capitellibri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam;* & per librum hunc magnum illum æternæ præscientiae accipimus Calepinum, in cuius exordio ac prima pagina Iesu Christi nomen continetur, & homo ex Patris sui voluntate ac decreto futurus destinatur. Secunda ergo pagina Deipara nomen præferat necesse est prædestinata: Relativa namque semper alterum alteri proxima sunt, & uno peccato necessitate simul ponit & alterum; correlativa porro inter se sunt mater & filius, Iesus Christus, cuiusque beata mater.

Quapropter expressæ & data opera ait, *Dominus possegit me in initio viarum suarum, ait inquam possegit, non e'git, ut se sine peccato concepi a innueret; perinde ac si vellat dicere, Possegit me Dominus a primo conceptionis meæ instanti; atque hoc initium est viatum, quas ad mundum in libertatem vindicandum feligere Domino placuit aut èt, ut rem altius arcessamus, à principio prædestinationis, prævisionis peccati committendi, atq; incarnationis filij Dei latatum in quam præscientia diuina viarum. Ut vero vim verbi possegit comprehendamus, notemus oportet, Deum, ut uniuersi creatorem atque Dominum, in omnes creature suas, præsentim ratione donatas, ut quidē D. Thom. docet, nō proprietatis modo ius, sed & possessionis habere, quamdia videlicet illius in amore viuunt, diu sunt in gratia: vbi enim peccando gratia excidunt, sua Deus quoq; excidit possessione, ac dæmon id habitaculum subit. Atqui certissimum est, & generali iam consuetudine inductum, ut iuxta vulgatam Iuris regulam, fructus sint possidentis. Si ergo certo sit certius, à Deo semper & ab omni æternitate Virginē haec possidit, ut palā hoc ipsa testatur, *Dominus possegit me ab initio viarum suarum, indubitatum quoq; erit;* vnuersos animæ eius fructus, opera cuncta, atque omnia eiusdem proposita & intentiones ipsius, ac proinde in gratia fuisse, & consequenter sine omni peccato existuisse; unde dēmum efficiamus licet, eam sine originarij delictis inquisitione cōceptam fuisse. Audire quid super ea re de se ipsa apud Ecclesiasticum virgo predicit. *Floris**

mei fructus honestatis, anima, inquit, mea flores emisit, ac Domino fructus tulit; non quidem insipidos, verminantes, putridos, peccatum ac nescio quā silucentiam, edolentes, sed fructus bonos, dulcedine & honore plenos, & gratiam vndiquaque relipirantes. Quod vestrum de hoc testimonio iudicium est auditores. Sed iam alterum de promamus.

Eodem Proverbiorum in libro ac loco dicitur, *Antequam forent abyssi; ego iam eorū cepti Proh. 7. eram.* Omnes omnino interpretes verba hæc de Virginis conceptione exponunt, volunt que ipsam hic loqui, & immacularam conceptionem suam altruire; dicentes illam cœlitus electam & prædestinatam; antequā conderentur abyssi, peccatum scilicet, mortem & damnationem perpetuam per hæc abyssos intelligendo. Ecquæ abyssus enim peccatum Virginis est: ecquæ vorago mors! ecquod præcipitum puritas ac profundum! ecquod barathrum tartarea sititur. damnatio! Si ergo ante hæc omnia Virgo nostra concepta est, qui vocare in dubium & controuerrere audeat, num conceptio eiusdem pura & minime inquinata fuerit? Iam ad tertium.

Patentia illud speculum Job hæc de materia, deg; eximia huius Virginis prærogativis loquens, diuinæ potentia venam aliquid tentans, sic Excelsum interrogat, *Quis possegit facere mundum originaliter de immundo Virginis conceptum semine?* nonne tu qui solus es in esse pura à peccato? Senus est, Verissimum est, Domine, o cato astruimus nos de inquinata Giezi stirpe esse profectos, & parentis nostri lepida fronte praeferte. Et res longe certissima est, in peccato originali ad unum omnes nos cōceptos esse, & velut membra putida, luxata, ac paralyti dissoluta à capite illo depravato & putrefacte Adamo originem trahere: origine ergo prima & fonte corrupto, torrentes & fluminia pariter corrumpi necesse est; & truncos semel in putredinem abeuntes, numquam exinde rami viorem induunt: sed, quæ tua omnipotens virtus est, Domine, hoc & impedire potes, & efficere, ut è semine impuro, immundo, & vitioso, singulari quadam prærogatiua ac priuilegio pura penitus creatura enascatur; quemadmodum in matre tua olim facturus es, quam puram & ab omni iniquitate

Ecce. 3. exempli

exemptam in mundum proferes. Cum ergo reliqua hominum turba peccato inquinanda sit, virgo haec sola omni plane nauo carebit, peccatique expers erit. Quarum sit hoc.

Psal. 40.

Inter Davidicas Prophetias haec de purissima Virginis conceptione non postrema est. Sic enim Psalmio 40. legere est, *In hoc cognoui Domini e quoniam voluisti me, quoniam non gaudet inimicus meus super me; me autem propter innocentiam suscepisti, & confirmasti me in conspectu tuo in eternum.* Sensus est: in hoc denuo perspexit, quo me a amore prosequaris, quo affectu erga me feraris, cum iam inde ab incububilis protectionis tuae vmbone me tutatus sis, teque mei defensorem aduersus caco-demonas hostes meos iuratissimos ostendaris, adeo ut nullum in me illi ius vindicare queant, nec ullam glorianti occasionem habere, quod vel ullam in animam meam delictum irrepererit: tu me solam ab hocce malo defendere voluisti, atque ob innocentiam eligere me ac destinare, quae filii tui mater forem; hinc me ab omni ateritate in gratia confirmasti, & ab omni scelere immunem praestasti. Si modo veritatem eloqui velitis, mihi fateamini necesse est, verbâ haec Davidi, qui innocens minime fuit, sed peccatis iniquitatus; neu Iesu Christo, qui semper Deus existit; eius autem humanitas non ante fuit, quam vbi diuinitati combinata est: hinc (ut nuperus quidam scriptor ait) propter innocentiam suam suscipi non potuit, quia numquā fuit antequam susciperetur; adaptari non posse. Quamobrem necessario ad Deiparam Virginem referenda sunt, quae coelestem in hoc se gratiam consequentiam facetur, quod Diabolus, peccatauctor, nullum in ipsis conceptionem ius habuerit, quodque ob innocentiam suam electa fuerit, quae Dei filij mater foret. In hoc, inquit, cognoui, quod ab originali me peccato exemeris, quod præ reliquis creaturis eximiaria mihi prærogatiua concesseris, quod inter omnes filias Adæ singulari hoc me præ privilegio donaris, quod nimis omnibus in peccati immundicie nascientibus, sola ipsa sine eodem sim concepta, quod omnibus filijs hominum, dum in lucem eduntur, filijs ita ac maledictionis existentib. ipsa unica & sola filia sim gratia ac benedictionis

nata. In his inquam omnibus perspexit, quam tibi cara sim & dilecta Quintum succedat.

Eodē in Propheta alius occurrit locus ad causæ huius tuitionē mirifice faciens, quicq; inter cereros adduci huic meretur. Sic autem *Psal. 48.* Propheta loquitur, *Benedixisti Domine terram tuam, auertisti captiuitatem Iacob.* S. Augustin. sensu literali inhærens de terra Iuda exponit, & ait, *Quandoquidem à manibus tuis benedicisti omnibus sit repleri bonis, Domine; terram tuam Iuda, infelix tis in eam collatis beneficiis, summopere tibi deuinixisti, ac tu p̄fertim, cum Iacob stirpem & posteros à captiuitate redemisti.* S. Hieron. de penitentiis, qui austeritates sectantur, & virtutem morumq; correctioni magna animi contentione incombunt, intelligit & eos sic loquentes inducit: *Tum demum maledictam illâ terrâ benedixisti, cum eum à foeda durâq; virtutis captiuitate vindicasti.* Verum Arnobius & Isidorus, magni veterque nominis, de gloriola Virginis Matre non inscite exponunt, ac sic loquentes *Psaltem faciunt: Benedixisti Domine terram, id est, Virginis huius animam simul & corpus, ac sub peccati scrututem captiuitatemq; vñquam redigis etur, sed virtutis ac meriti fructus tibi afferret, terram inquam tuam, quam ab æterno possediti, & ab omni hostium incursum rabięque tutatus es.*

Æquum porto erat, ô Propheta, hoc te de Virgine hacce modo vaticinari: si enim primi Adami corpus è Virginie efformari terra oportuit; an non ratione longe magis consentaneum, quin in o plane necessarium, secundum è carne simul & anima purissima encapsi, & consequenter Virginis huius conceptionem sine villa proorsus in quinatione delicii suisse? Sextum hoc esto.

Idem in collatis Virginis gratias & priuilegios veteris procedens Psalmista, alio hoc habet loco, *Fundamenta eius in mortibus, andis: Psal. 86. diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob.* Tametsi autem locus hic, è non nullorum Patrum expositione, de Ecclesia sōmode capiatur, quae ciuitas est plena gloria, rupi inædificata, quæ in fundatum habet Iesu Christi merita, quæ montium instar magna, & sublimia sunt, atque ipse ter maximus. *Dav's portas Sionis, id est, Ecclesia*

Ecclesiæ suæ sacramenta (quæ oceum portæ quædam sunt, per quas in gratiam ingredimur) pluris quam omnia tabernacula acob; id est, omnia veteris legis sacrificia, ritus, ac ceremonias faciat; de Deipara tamen etiam non incommodo intelligatur, cuius fundamenta & generationis ortusque initia fuere sublimes illi Patriarcharum, Prophetarum Regū, aliorumque virorum illustrium montes: in quorum perfectionibus ac meritis Deipara mater vita suæ bases ac fundamenta collocauit. Ecquid illi sunt montes? Liber generationis Iesu Christi, filii David, filii Abraham. Diligit autem Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob, id est, Conceptionem & Assumptionem gloriose huius Virginis, veras in qua portas, per quas in mundū ingressa & eodem egressa est, præ reliquo sanctorum nativitatib. & mortibus, Deus optimus maximus complectitur & cara habet. Nihil autem ille diligit, quod peccatum aliquod inuoluit. Concludamus ergo necesse est, conceptionem hanc sanctissimam ac purissimam fuisse. Nam ad ultimum veniamus.

Amanus ille in Canticis sponsus dilectoris sue dotibus recentendis totus intentus, hanc illi inter alias laude attribuit, *Quam pulchri sunt gressus tui, filia Principis, in calceamentis!* Perfiliam hanc Principis sacratissimam Virginem intelligo, cœli terraque Principem, nouam hanc lunarem, quæ diuum incedit Regina, Louisque & soror & coniux, non nisi duos ipsa passus & gressus fecit, primum de non esse ad esse scilicet, quod hodierna conceptionis eius dictum est, qua ante non existens, cœpit esse: alium de esse ad nasci, (quod gloriola nativitatis eius die peractum) quo post esse ad nativitatem progressa est. Et duo hi gressus summe pulchri, ambo sine peccato, ambo gratia condecorati fuere. Nonnulli quidem sancti egregium gressum fecere, vt Ieremias, Ioannes Baptista, aliisque, qui sine peccato natus sunt, iam inde à materno utero sanctificati; sed cum maiorem nascientib. libertatem, & absesse gratiam saltare non possent, omnes in conceptionis suæ transitu in peccatum originale prolapsi sunt.

At Virgo haec sola omnes superauit, & duos egregios gressus fecit; unum quidem in natu-

itate, in mundum tota mundâ veniens, alterum vero insigniorum in conceptione, vice potest villo peccato concepta. Egressus hunc admiratus sponitus, laudi hoc illi vertere non obliuiscitur, dicens: *Quam pulchri sunt gressus tui, o filia principis!* Quid vobis de hoc loco videtur? Vobiscum ipsi dispicie, interim figuræ ipse perquiram.

Præter tot loca ac testimonia sacra, quib. Virginis huius innocètia & integritas hæc tenus a me stabilita est, sexcentas eram scriptura figuræ suppeditat, quæ iam inde à mundi primordiis conceptionis eius integratatem puritatemque, viræq; sanctitatè presignavat. Prima à Genesi de prompta est. Illic enim arcam video diluvii vndis innatantem,

Gen. 6.

& rameti summa montium cacumina ab aquis cooperiantur, ipsam tamen semper fluctuantem, vndas & tempestates non perhorcentem, nulloq; in naufragii periculo versante. Repræsentabat hoc iam tum Virginem hanc, veram Noe arcam, quæ generalis illius diluvii peccati originalis vndis numquā non innatauit. & licet tempestas hæc altissimos submerserit montes, animas in qua sanctissimas inuoluerit, hæc tamē Virgo aquis semper supernatauit, ne quidquā frenderet b. procellis enauigauerit, sine villo naufragii evasit periculo. Hanc figurā ex parte Psalmista suppeditat dicens: *Surge Domine in requiem tuam, tu erga sanctificationis tuae, id est, nemo sit præter vos duos, qui leniter fluctuer, in peccati abyssum ac profundum non subcidat, & generalis diluvii aquis non inuoluerat.*

Psalm. 31.

Quoniam vero atque mentio incidit, in Iosue legimus Deum, quo arca testamenti sine villo periculo Iordanem pertransire, eiusdem aquas singulari quodam prodigo stitisse, & præter communem earum cursum, fontem & caput versus eas compulisse, ac velut iam mōtem constipuisse, ne in mare solito fluxu descenderent. Steterunt aqua descendentes in loco uno, ad instar mons intumescentes apparebat. Erat hoc figure loco, ut hinc manifestum fieret, eundem ipsum Deum, vt gloriola hæc Virgo, vera arca fœderis, sine villo discrimine aut malo in demnis in conceptione pertransiret, nō sine miraculo vndantem illum peccati originalis torrentem exhibitorum, ac com-

III.

Psal. 68.

completur. Et videtur hoc ipso apud Psalmistam Deum precata dicens: *Non me deroga tempora aqua, neq; absurget me profundum*

Exod. 25.

Ecce & aliud de hac eadem arca. Video ea

quippe in Erodo auro purissimo conuestitam, duos & insistentes Cherubinos, alis canis obumbrantes, & ambos eiusdem pulcherrimum summo cum stupore contemplantes. Fuit & hoc figura pulchritudinis nostrae Virginis, quae cetera vera quædam arca virtutibus, velut auro, condecorata, duos hodie Cherubinos in admiratione rapit, homines in qua & Angelos, omnes capacitatis & ingenii sui alas quæ fieri potest latissime, ad merita eiusdem depraedicanda, conceptionem ipsius sanctificandam & integratatem propugnandam extenderentes. De hominū quidē admiratione certum est.

Epi. ad Ioann.

S. Dionylius enim eam conspicatus, adeo obstupuit, parum ut abfuerit, quin eam ut deam adorans & scripto testatus est, omnes undique homines accurrisse, ut hoc pulchritudinis miraculum intuerentur.

Euang.

S. Ignatius Martyr sacramissimum eam appellat monstrum, ac caeleste prodigium. Quid amplius dicit Chrysostomus, orbis terra miraculum ipsam indigetans. Hildephonsus vero post hos, tautam eius vultu inditam colitus pulchritudinem ac decorem scribit, tantam animæ punitatem, omnes ut in stuporem raperet. Erat, inquit, fidelibus desiderabilis. Sed in figuris nostris pergamus.

Gen. 3.

Gen. 3. generosa de muliere sermo fit, quæ sergatis esset caput compressura, & implacabile cum ipso bellum gestura. Audite quo hoc ipsum modo illi indicatur, Inimicities ponam inter te & mulierem, semen tuum & semen illius, ipsa conteret caput tuum. Illustris haec mihi credite virago Dei matrem representabat, que velut generosa quædam bellatrix, iam inde à conceptionis suæ articulo, peccati (cuius terpens est symbolum) caput comminuit, & perpetuo cum ipso bello decertauit. Conceptus hic alium mihi pene similem in memoriam reducit.

Iudith 9.

Abimelech nothus Gedeonis filius, cum septuaginta fratres fœdo particidio de medio sustulisset, & inimicos iam bello profigasset, in tres turmas yniuersum exercitum suum distribuens, turriam Sichem, locum ar-

te ac natura munitissimum (ad quem viri & mulieres velut ad asylum commune confugerant) obsidione prestit: ut vero prius accessit, à muliere è summo pinnaculo faxum ingens iacente contritus est; textus habet, Ecce una mulier fragmen mole desuper faciens illis capiti abimelech, & confregit cerebrum eius. Obscurum hoc enigma sic exponit: Abimelech ille iparius, & illegitimo natus thoro, Satanæ imaginem reserbat, qui post vauesale tot milium Angelorum, qui fratres illius naturales ac germani erant, excidium & hominam, inimicorum suorum morealium proflagationem, cum peccatorum omnium ac leowlerum agmen tristram (in origine scilicet mortale, & veniale) diuisisset, tandem obsidens non iam turrim Sichemorum, sed turrim illam Davidicam, arcem inexpugnabilem, & quam omnes adeo mortales in atulum selegerant; hodie dum oppugnationem suam funestam adoritur, in instanti scilicet conceptionis huius Virginis, ipsa illi caput, velut bellicosa quædam virago contrivit; atq; hoc illi prædicterat olim Deus dicens, ipsa enteret caput tuum. Ut simul hinc liquido pateret, nullum in hanc puellam peccato ius aut potestatem, ne quidem in eius conceptione fuisse; & ceteris creaturis in hanc calamitatem incidentibus, ipsam solam exemptam fuisse. Habeo ad manum & alias figuras.

Scriptum est in Genesi: Pharaonis omnem regnum sui terram sibi subiectiente, reposito pretio emptam, ac tributariam reddente, solam sacerdotalem à tributo immunitam fuisse, ac libertate ymagin. Emit igitur, inquit rex, Ioseph omnem terram Ægypti videntibus singulis possessiones suas pra magnitudine famis, subiectaque eam Pharaoni; & cunctos populos eius à nouissimi terminis Ægypti usque ad extremo fines eius, præter terram Sacerdotum. Mysterio huic personam detrahens, dico ipso declarati, cum Saranas, Pharaeo ille tartareus, yniuersum mundi regnum sub diram peccati seruitute redigisset, & Deus ipse totius orbis Dominus, homines, qui naturæ iure illius sunt subditi, pœnas aeternæ addixisset, solam Marianam Virginem, magni illius sacerdotis, de quo scriptum est, Tu es sacerdos in eternum secundum Psal. 109. dum

dum ordinem Melchisedech, terram exceptio-
nem esse passam, ut pote quæ semper ab omni
peccato immunis mansigac libera, & proin-
de sine peccato originali, quod quidem com-
mune, sed tyrannicum naturæ tributum erat,
concepta.

Post Regem Ægyptium Persarum Prin-
ceps succedat Assuerus, hic cū communi de-
creto vniuersam Iudæorum stirpem morti
addixisset, sola Regina Esther excepta est,
quam hisce verbis Rex à populari exci-
dio exemit, Quid habes Esther? ego sum frater
tuus, noli metuere: non morieris: nō nanim pro te,
sed pro omnibus hæc lex constituta est. Cogitatis
velim Estherem Deiparæ nostræ imaginem
fuisse & Dei filium Assuerum; qui, cum, juxta fera-
lem illam peccati sententiam, vniuersum ge-
nus humanum ad mortem cōdemnasset, no-
num hanc Estherem præseruavit, & maledic-
ta illa peccatilæx cum in omnes omnino la-
ta esset, ipsam minime, sed alios omnes Ad-
am nepotes in originali delicto conceptos cō-
prehendit: nam hodie ipsa sola sine peccato
cōcepta fuit. Noli ergo metuere sacratissima
Virgo: non enim pro te, sed pro omnibus alijs
hæc lex constituta est.

Libro secundo Regum hæc legere est: In
me Domine mihi Rex sit iniquitas, & in uolum pa-
tris mei. Rex autem & thronus eius sit innocens.
Sunt hæc ad litteram Theocritidis verba, Da-
uidem inducere satagentis, filium ut Absalonem
nem profugum in gratiam admitteret: sed al-
legorice esse verba queant & oratio naturæ
humanæ se, & vniuersum humanum genus
peccati originatij ream consitentis, uno Re-
ge Iesu Christo, & gloriofissima matre eius
Maria, quemusdem est thronus, excepta. At-
que inde conceptionem eius plane sanctam
fuisse colligo.

Chaldaei latrunculi cum in facultates Iobi
irruerent, tres fecere turmas, & omnes seruos
eiusdem interfecerunt, adeo ut non nisi unus
manus ipsorum & furorem euaseit. qui fu-
nesta huius cladis nuncius forer: Cuius hæc
sunt ad hebreum verba, Chaldaique fecerunt tres
turmas, & pueri percusserunt gladio, & ego so-
lus euasi. Deipara hæc ipsa repetenter audire
mihi video: cacoedemon enim, vetus ille tar-

tari prædo acclaro, cum in hominum vita
ac statum conspirasset, & triplicem in cunctū
peccata diuississet, venialia inquam, mortalia,
& originalia, atque iisdem in vniuersum mor-
tale genus irruisset, sola post Dei filium Ma-
ria cladem euasit sospes, quæ hodie se in tu-
tum collocans dicere mihi viætrix videtur, Et
ego sola euasi. Constat enim omnes sua in con-
ceptione à peccato jugulatos fuisse, & ipsam
solam in demnum mansisse.

Habeo ad manum & alias figuræ. Jeremiæ 10.
mandat Deus, ut figuli officinam quantocvus loren. 18.
ingredieretur; quam cum cum subiisset, sangu-
la accurate intuitus, vidit vas jam confacta
subito à figura in aliam formam commutari,
& è fragminibus noua integraque constitui,
vasa inquam honoris, & pretiosâ, oculisque
placentia. Et dissipatum, inquit, est v. u. quod i-
pse faciebat ex luce maribus uis, conuersusque fe-
cit illud cas alterum, sicut placuerat in oculis eius
ut faceret. Reihuius enigmatica expositio-
nem quam lubet ex cogitate, equidem ipse
mihi sum auctor, his omnibus naturæ huma-
næ statum conditionem simul & omniū ho-
minum in peccatalapsum, hinc illorum è sta-
tu innocentiae excidium, illinc vero inteme-
ratæ Virginis excellentiam ac puritatem fi-
gurari.

Magnus enim ille Deus, cum velut figulus
quidam omnes omnino homines in poten-
tia suæ rotâ ceu vascula quædam efformasset,
& ipsi illius è manibus misere per peccatum
excidissent, & ad funestum hunc casum com-
minuti essent, magnus ille figulus eandem
argillam, in omnipotentia suæ orbita con-
formans, vas quoddam honorificum, vas in-
quam pulcherrimum, & penitus admirabile,
B. scilicet Virginem composuit; vas illud re-
gium, quod & ipsi Reges summopere semper
sunt demirati, vas admirabile, opus excelsi. A- Eccli. 45.
deo ut cum omnes Adæ filii, peccato con-
tracti, in ipsa conceptione perissent, sola
hæc à malo hoc immunis fuerit, & inte-
gra solidaque permanserit. Sed his mini-
me immoremur, & ad alias figuræ transea-
mus.

Vidit olim Nabuchodonosor inter som-
niandum patulam quandam & opacam arbo Dan. 5.
Fffff tem,

rem, vertice in colos tendentem, & radices ad ima prope tartara promittentem, arborem, inquam, fructu grauatam, & omnigenas inde bellias pascentem; sed audiuit & vocem, qua eadem excidi mandabatur, eius fructus excuti, ramos præcidi, oranemque hoc pasto illi viorem ac succum tolli, sola illi ad solatium radice relista, denuo ut pullula eret, & surculum nouum emitteret: *Succidite arborem, & præcide ramos eius, excutite folia eius, & dispergite fructus eius, ut rursum gerumen radicum eius in terra finire.* Scire vultis, quid hæc omnia sibi veliat; audite, rem paucis exponam. Comata hæc arbor naturam repræsentabat humanam, arborem inquam illam adeo ingentem, insignem, totq; justitiae ac perfectioni cœlestium fructib; decoratam. Verum Satanæ feralis ille ligniseca peccati securi eam petens, jam inde in paradiſo terrestri ramis eam spoliavit, omnem eiusdem fructum dissipavit, frondes præcidi, viorem abstulit, canque aridam penitus reddidit, nihil ut succulentum ac viride præter solam radicem remanserit; radicem inquam, quæ Virginem Deiparam repræsentabat, radicem illam Iesse, hoc enim nomine Isaías eam nominauit, *Egressa est irga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet radicem, quæ nouam arborem, id est, Redemptorem Iesum, arborem illam virtutis, protrahit.* Et cum omnes homines in peccato concepti fuerint, sola ipsa in ammis & intermerata extitit. Hac pie de illa credendum est, tametsi certus & ipdubitatus fidei non sit articulus. Inuitat nimirum huc fideles omnes magnæ huius Virginis honoris: & sane ille se erga eam non benigne affectum ostendit, qui cum aliarum mulierum fecerat eam commisit, communibus legibus subiicit, & eandem subire sortem vult, quam reliqua Adami nepotes peccatis obnoxia.

Allegoria.

Bethulientes viduam Iudithem tanto honore ac veneratione passim prosequabantur, nullus ut teste Scriptura, in vniuersa regione sinistre aut in sequiore partem de illa loqueretur. *Magna facta est in Bethulia, nec erat qui loqueretur de illa verbum malum.* hæc etiam historia nescio quod continere videtur præsiguum ac figuram, quo omnes Ecclesiæ filij veram hanc Iuditham (quæ adeo magna, & coram mundo adeo fortis futura erat) afficeret cultu & honore debeant, neminem nominis eius honorem laedere, famam detrahere, aut sinistre de illa loqui audere debat. Quam vero ille male loquitur, quam ille fama Virginis huius conquinata deturpat, qui peccatricem, & in peccato originali conceptam non fecus atq; alios homines eam asserere audet?

Viuat ergo in clara illa ac celebris facultas Decretum Theologica Parisiensis, mater illa mea carissima, viuat nobilis illa Sorbona, omnium Academiarum Regina, bonarum artium genitrix, honestiorum disciplinarum nutrix, in sis circa B. genitorum illustrum procreatrix, quæ Virgo V. concepsis huius colenda, eiusque honoris studio, priuilegia, permittere noluit, quisquam ut de eius meritis perpetram loqueretur, & ad conceptionis illius in remera, atque immaculatae propugnationem, solemne decretum tulit. Nullum adhæc illa Doctorem suas in cathedras admittit, qui huic articulo non subscribat, simul & sacramento confirmet, honorem le & innocentiam sanctæ huius Virginis, quæ poterit ubique propugnaturum. Hoc pro anno 1333 statutum est, & jam per annos prope 300. eius obseruario inuiolata permanit,

Illustris ille Academizæ huius Cancelarij, Ioannes Gerson in ritum in modum erga beatissimam hanc matrem affectus seruorum reliquit, octo vetulas fallarias, & per omnia scelostas, juratas honoris huius virginis aduersarias reperiri, quæ in culpatam conceptionis illius prodigiose puritatem semper arrodere & oppugnare omni ratione contendebant hæc porro detestabilia illarum nomina, littera occidentis, ratio litigiosa, ratione sophistica, Canonum superficies, legis apparentia, doctrinæ falsitas, fabulosa poësis, & hæreses suspicio. Totidem vero illis opponit virginis pulcherimas, quæ eius honorem, puritatem, innocentiamque junctis viribus tuerentur, veram scilicet Theologiam, rationem probabilem, Ecclesiæ auctoritatem, Decretum Canonicum, Ius ciuilc, donum

159.17.2.

Iudith. 16.

Arianam bonam, poesin mysticam, ac fidem religiosam. Aunc igitur, fideles, p̄bſt tot illuſtria teſtimonia, & figuræ aperiſſimæ puram ſanctitatem & ſanctam puritatem concepſionis huius Virginis in dubium amplius reuocabitis? Multis Scripturæ ſacræ auſtoritatibus, & illuſtribus figuris eam ſtabilire ſum coruſatus, ſed modo, quo ſic ad tertium concio aīs membrum dœueniam, conuenientiſſimis rationibus adſtruere ſatagam, vt vos in partes meas, ſi non ſuauitate ac placide, rationum ſaltem pondere coactos, traſire faciam.

Oſtenturus Apoſtolum in epiftola ad Hebræos, Redemptorem Iesum meritis, omnigenaq; perfeſtione Angelis p̄cellere, nominiſis illius magnitudine atq; excellentia hoc iſipsum euina cere potiſſimum conatur, dicens, Dei filium illum dici: quod ſane nomen ſuper omnia eſt nomen, & nulli vñquam Angelorum datum. hoc vero pacto ſuum argumen-
tum concepit, Tanto, inquit, melior Angelus ef-
fectus, quanto p̄ illis excellentius nomen vñ-
ereditauit. Cui enim Angelorum dixi aliquando, Fi-
lius meus eſt tu, ego hodie genui te: Inferre & effi-
cere inde vult, quandoquidem tale Redem-
ptor nomen habere meruerit, quale accipere
nullus vñquam dignus fuīt Angelus, neceſ-
ſatio fatendum eſt, hiſ illum dignitate ac
meritis longe p̄cellere. Vade ſimile ipſe in
Angelorum Reginæ laudem ac deus, atque
in qualitatutu eius commendationem argu-
mentum formate audeam, Tanto melior An-
gelus effectus, quanto p̄ illis excellentius nomen he-
reditauit. Reddita enim digna cum ſit regio
illo atque inclito matris Dei nomine, quod
ſane nomen omnium nominaū eſt maximū,
& cui omnia Angelorum, quin imo Cherubi-
norū nomina cōparata nihil omnino ſunt
ac velut vmbrae vocari, certiſſima credendū
eſt fide, eius fauores, gratias ac priuilegia il-
luſtriora ac digniora, quam reliquorum om-
nia fuifſe. Cum autem Angelis, & ſpiritu il-
lici cōlici in gratia conditi fuerint, dubitan-
dū non eſt, quin hoc ipſo illorū Regina, Vir-
go noſtra, donata ſit priuilegio, ac ſine ullo
peccato aut macula concepta.

Secunda. Rationi conſentaneum eſt (&

abſurdum alioquin viſideretur) maiora, aut
ſaltem paria æqualiaque Angelorum p̄to-
gatiuiſ priuilegia Virginis huic concedere. Il-
li porto a peccato p̄ſeruati ſunt, & ante-
quam eadērent, porrecta illis manūs: cur non
codem igitur hæc priuilegio gaudeat? Hoc
fore p̄adixit olim Psaltes, dicens: Adiuabit Pſal. 54:
eam. Deus manū diluculo eſſe ſui & concep-
tio-
nis, ab originali eana macula indēmnam p̄ſ-
tans. Quin & hoc iſipsum illi Deus ter maxi-
muſ ſub amantiuſ illorū ſponsorum ſche-
mate ſpondit, dum ait, Equitatū meo etate-
Cath. 1.
ſti in curribus Pharaonis affimilauit eternica mea
priuilegijs & gratijs. Theodoretus locum
hunc exponens, per equitatum hunc Ange-
los designari exiſtūt, qui idcirco in Scri-
ptura paſſim, & p̄ſertim apud S. Lucam mi-
litia dicuntur caelēſis exercitus. Illorum olim
opera Omnipotens velut militum ac bellato-
ruin ad Pharaonem rubri mari ſurgite in-
uoluendum, & populum ſuum dilectum per
eiusdem fundum ſicco pede ac ſoſpitem tu-
toq; traducendum eſt viſus. Amans vero Sp̄o-
ſus iſipsum dilectæ ſuā, que vera ſanctiſſime
matris imago erat, contigilſe prodiit: eo quod
in periculoso conceptionis eius transitu ac
fundō, in quo omnes Adæ posteri peccati
aquis adobrati ſunt, non ſine miraculo Deus
ſoſpitem illam p̄ſtit, maris huius vndas
inhibens, liberum illi tranſitum concedens,
& Pharaonem illum, peccatum inquam aquis
ſubmergens. Verbo vt complectar, vt Angeli
per gratiam, ſic illa ē misericordia p̄ſeruata
eſt in columis, vt iſi dem ſaltem priuilegijs po-
tiretur.

Terriam hanc facio. Magnus ille Deus, o-
mnisciens atq; omnipotens, quos ad aliquod
munus vocat, diſponere ſic paulatim ac p̄ſ-
pafare folet, vt eidem apti reddantur & ido-
nei, iuxta hoc Apoſtoli teſtimoniū: Idoneos
nos fecit miniftriſ noui teſtamenti. Teſtatur hoc
aperte D. Thom. quod & ipſi euidentiſſimiſ
probare exempliſ poſſuimus. Sic enim Mo-
ysem, Eliam, Iaiam, Jeremiam, alioque plu-
rimos ad ministeria, ad quaſ ſelecti erant, i-
doneos reddidit. In nouo item Teſtamento
Ioannes Baptiſta in Meliæ p̄curſorem de-
ſtinatus, hanc ob cauſam materno in vtre-
ſo

2. Cor. 3.
3. p. q. 27.
art. 4.

Rom. 6.

fuit sanctificatus: Apostoli segregari, qui Ecclesiae illius forent Principes Euangelicique praecones, gratijs ac mirabilibus repleti coelitus sunt: ut enim loquitur Apostolus, *Primitias spiritus acceperunt*. Virgo ergo cum ab omni aeternitate in Filij Dei matrem praedestinata fuerit, an non, quo tanta dignitatis capax ac propria redederetur, Deus illa ita huic preparasse censendus est, vt omnigenis illam gratijs donarit, quin imo, in concepcione perfectim, ab omni peccato protererit. Rationi huic robur addit D. Anselmus dicens, *Docuit, ut conceptio eius hominis de matre fieret purissima*, *& tanta puritate niteret qua sub Deo maior nequeat intelligi*. Et Cyrillus Alexandrinus libro contra Nestorium, in intemperatam hanc Virginem adeo injurium ac blasphemum, ait, ad dignitatem & honorem, ad quem illa diuinus vocata erat, respectu habito, insignem temeritatem, addo & impudentiam intollerabilem fore, eam peccato obnoxiam fuisse auctorare afferere.

4.

Suus & quartus sit locus. Non minus propositionibus illis sacris est litteris de promptis, quibus omnes peccato obnoxij esse dicuntur, repugnat, gloriosam Virginem sanctificatam fuisse, dicere, quam a peccato eam immunefueraram credere. Ab solute namque Apostolus & generaliter, *Omnis nos filios mei*, id est, peccatores, *nasci* ait, peccatum namque Deo nos reddit exos, diuinæ iracundie in nos flagella acuit, non autem nos omnes iræ filios concipi, facentur quidem omnes, gloriosam Virginem iræ filiam natam non esse, imo nec Ioannem Baptistam, nec Ieremiā, nec alios, contra generalem illam Apostoli sententiam; quid obstat igitur, quo minus illam iræ ac maledictionis filiam conceptam fuisse negemus? Accedit, quod in propositionibus illis generalibus non tantam effingere generalitatem necesse sit, quin aliquis exceptioni sit locus. multa enim in sacris voluminibus sunt loca, que quanquam prima fronte vniuersalitatem præferunt, non tam late tamen, ac sonant, extendenda sunt. ut ille Isaiae, *Videbit omnis caro, quod os Domini locutum est*. & ille Apostoli, *Omnibus omnia factus sum, ut annes lucifacrem*. & ille alias, *Omnis qua-*

Rom. 5.

Isa. 4.

Phil. 1.

sua sunt, quarunt; quia tamen certo est certius de omnibus hominibus intelligenda non est.

Ad quintam jam veniamus. Gloriosa Virgo Matris nunquam fuisse ea, quam oportebat esse illam, que in Dei matrem electa erat, si vel veniale vnum commisisset delictum; nam hoc tali illam indignam dignitate reddebat, ut in Summa docet D. Thomas, & in i. 2. sent. diff. Sententiarum ergo, si originali peccato in 44. art. 3. q. 5, quinata fuisse, multo etiam fuisse indignior. quod sic probo, peccatum veniale animæ iræ filiam non confituit ut origine. Adhuc anachema Concilium Tridentinum dicit assertentib. Deiparam vel venialiter Deum ante filium Dei conceptum offendisse, impium enim foret dicere Deum à matre, quæ veniam noxiam aliquando contraxisset, carnem sumpsiisse. Cum ergo originale delictum longe veniali sit deterritus, illud ipsum matrem hanc rulto indignorem fecisset, arque ideo inferendum est, nunquam permisisse Deum, ut in labo originaria Virgo hæc concipereatur.

Quam inquam absurdum foret filio sanctissimo matrem obtингere, quæ non sancta, sed peccatrix foret: Vnde, in qua manna asservabatur, aurea ut foret, in Exodo principitur. Summus item Sacerdos in Leuitico parentem habere vtrumque jubetur nulla lequiore labe inquinatos. Simulacrum Dagon in eadem qua area foederis ara statui non poterat. Quibus omnibus figuris declarabarunt, quod vbi verum foret manna, Summus Pontifex, & vera Testamenti arca, Iesus Christus, ibi omnia gratia inaurata, virtus carere, ac sine peccati idolo omnia esse debabant. Huc facit, quod in Matthæo circa Ven. Eucharistie institutionem lego. Hanc ergo Redemptor instituturus, in pane fermentato consecrare noluit, eo quod fermentum corruptionis sit symbolum. Sed cur, Domine, peracta jam confectione non panis substancia, sed sola accidentia remanebunt? Noluit scilicet vel sola panis corrupti accidentia permanere: sed ò bone Iesu, hæc te accidentia non tangent? Verū quidē est, inquit, sed quoniam ea velut cornua ac velamina futura sunt.

Exod. 16.

Reg. 6.

Matth. 16.

Matth. 16.

sunt, sub quibus delitescam, nolo ibi vel panis corrupti accidentia remanere. O ineffabilem magni huius Dei puritatem! quam illi peccati corruptio est exosa! si permittere voluerit vel nuda accidentia, quae ipsum nectatura quidem erant, in augustissimo hoc Sacramento remanere, credemusne sacram hanc Virginem, quae eiadefutura erat vicina, ut illius futura sit mater, & illi è carne sua paratura corpus, à fermento peccati vnguam corruptam, & paucis ut dicam, peccatricem fuisse?

^{3 Reg. 6.} Iauas templi Salomonici ex olea fuisse fabricatas testis est Scriptura. arbor hæc semper pacis ac misericordie symbolum fuit; unde illud Poetae:

Adiuuat in bello pacata ramus olive.

Designabat hoc iam tum, sacratissimæ huius Virginis, quæ nostræ redempcionis futura erat ianua, conceptionem, nonnisi gratiam, fauorem, & misericordiam fore, atque opus omnigenis priuilegijs decoratum. Quoniam vero præcipue hoc spectabat redemptio, ut à peccato penitus redimeretur, æquum erat, eius ut initium & opus primum ab omni peccato liberum fore, ac consequenter, ut Virgo nostra plane pura conciperetur. Sed in nostris rationibus pergamus, &

^{6.} Sextam hanc statuamus: Virgo hæc à cōmuni & generali illa in homines lata quoad corporum post mortem corruptionem, & in cineres reductionem sententia, quæ in libri Genesios initium his relata est verbis, *c. 1. n. 13. Et in cinereum reverteris; exempta & excepta fuit.* Nam vniuersale hoc statutum iludens & superans confessum à morte, ut prie credit Ecclesia, resuscitavit, & in cœlos cum anima simul & corpore assumpta est, nullam aliorum exemplo corruptionem passa, nec in cineres conuersa. Ergo longerationi videtur conuentius, eam simul & ab omni animæ corruptione, quæ peccato fit, præseruaram fuisse, & à ferali & sanguinolenta illa lege, quæ oranes eidem mortales subiicit *in quo omnes peccauerunt, &c.*) exceptam. Si vero corpus à corruptione naturali, contra vniuersale decretum in omnes latum, immune permanit, quid ni & anima ab-

inquisitione peccati, singulare priuilegio contra aliam illam legem vniuersalem, omnes homines eidem obnoxios reddentem, præseruari queat?

Hoc S. Anselmus egregia confirmat similitudine. Si quando, inquit, regi aliquod cōstruendum est palatium, arenosum, spongiosum atque infirmum eidem fundamentum non feligitur, sed vel rupes aliqua aut terra solidia. Cum ergo Spiritus sanctus Virginem hanc elegerit, quæ filij Dei vñigeniti domiciliū ac regia foret, credendum est, illum aliquam illi humani generis ruinæ, id est, peccato minime obnoxiam selegisse: ecquæ n.

D. Anselmus.

ab hoc ædificatio sperari soliditas aut firmitas poterat, si lapsus, corruptioni & ruinæ huic fuisset expositum?

Iam ad septimam ac postremam veniamus. Scotus Doctor ille subtilis illa Pauli ex *In 3 sent.* 1. Corinthios epistola verba, *Vnus mediator dicit. 3. q. 1.* *Dei & hominum, homo Christus Iesus, qui nos liberauit a morte,* exponens, hoc format argumentum: Cum Christus perfectissimus fuerit Redemptor, uti Apostolus docet, conueniens & æquum erat, eiusque honoris vel maxime intererat, ut quam perfectissime vel vnam redimeret animam: neque enim preclarus ac præstans ille habetur opifex, qui non opus aliquod eximium, vñquam arte sua efformarit.

Quia autem Christus nos ratione liberavit, perfectissima ac præstantissima haud fuit, redemit nos quippe iam in captiuitatem abductos, & compedibus constrictos. *Duplex redemptio.* Notandum porro duplē esse redemptoris modum, primus est, dum in libertatem afferitur, qui iam in carcere & vinculis gerit; alter vero, quo quis redimitur, antequam in eumdem abripiatur. Atque postremus ille multo est prior nobilior ac perfectior. Et maius aliquis sibi beneficium putabit conferri, qui iam à iustitia ministris in vincula compingendus à quopiam hac pena etipitur. & ab omni infamia ac probro imminentí vindicatur, quam si, post hanc ignominiam, carceris ingressum, nominis delationem, compedium ac manacum perpensionem, tum demum liber dimittatur. S. Augustinus à corporib. hoc ad animas trans-

Fffff 3; ferens;

Gen. 3.

Rom. 5.

Super Genesin ad litteram.
Psalm. 84.

ferens, multo id esse censet illustrius, ait ergo, *Maior gratia fit illi, qui conservatur in innocentia, quam cui remittitur culpa.* Testatur hoc ipsum & Scriptura, & David imprimis dicens, *Eruisti ex inferno animam meam.* Constat autem prophetam in inferni abyssum detrusum minime fuisse: sed hic verborum eius est sensus: *Eequæ mea erga te obligatio est,* Domine? animam meam iamiam in tartara precipitandam praeservasti, & à pœnis semperioris vece vindicasti. Hoc etiam sensu expounit D Hieronymus Abrahami liberationem de Vr Chaldeorum ubi frater eius viuus deflagraret. Hoe ergo liberationis genus, antequam quis pœnam subeat, cum multo sit præstantius, necessarium erat, vel honoris sui tuendi gratia, Iesum Christum, ut perfecimus se Redemptorem ostenderet, hocce redimendi genere vel nam animam redimere, & præclarum hoc ac diuinum opus quoad redemptionem operari. In quam porro animam hoc portus conferendum erat munus, quam tuæ gloriose matris? Cum ergo id facere debuerit, id ipsum fecisse credendum est, atq; ideo sanctissimam hanc Virginem sine originalilabe conceptam fuisse.

*Prov. 17.
1. Reg. 10.*

Quis hoc vero in controuerſiam vocet, si modo honorem, quem matris filius hic debebat, perpendat: & quantæ illi futurum sufficeret infamia, si huic ipsa delicto obnoxia existisset, iuxta illam Salomonis sententiam, *Gloria filiorum patres eorum.* Saul quoque filium Ionatham insigni contumelia ac pbro notare volens, matris illi delictum obiecit, vocauitq; filium mulieris ultra virum rapientis. Et sane semper parentum delicta filiis exprobantur. Minime autem credibile videatur, passurum fuisse Dei filium, charissima sua vt mater ignominian hanc subiret, que sibi inde infamia, verecundiam & probrum perpetuum attulisset; passurum inquam, propria vt mater peccato commacularetur, & diaboli mancipium constitueretur. Veterum historiarum produnt monumenta, Teutonib. ac Cimbris aduersus Romanos prælio decertatis, animos comitus ab uxorib. commotione additos, *Eia viri pugnate fortiter, vincite, ne nos Romanorum captiuas videatis.* Qui hanc barbararum adhortationem rei sacræ

adaptare voluerit, persuadet sibi, quanto Dei filium fuerit aequus ac conuenientius omnem à matre infamiam auertere, & in conceptionis eius conflicit contra peccata per miracula decertare, vt ne illam Satanae immanis, barbari & immitis aduersarij mancipium ac captiuam videret?

Post tot ergo egregias rationes allatas, post tot figuræ ac sacra testimonia depropria conclusamus necesse est, nulla ratione credendum videri, imo ne cogitandum quidem sacratissimam hanc Virginem huic fuisse discrimini expositam, ipsam, inquam, Dei matrem, Angelorum dominam, uniuersi totius reginam, quæque plures sola in se perfectiones ac merita, quam simul sancti omnes, complectitur. Quo allusisse Parœmiaſten *Provi-* censio dicentem, *Multe filie congregauerunt ſibi diuitias, tu super ręſſa es uniuersa.* Quin & *Exod. 15.* huius rei figura in Exodo occurrit. Tabernaculi quippe constructionem cum indixisset Deus, Principes omnes tribuum ac populi Duces ad ipsum coſſiciendum donaria precepit offerre. Quo eminus signo præsignabatur, ad Virginis huius veri tabernaculi Euangelici perfectionem, Patriarchas omnes, Prophetas ac sanctos suas velut in symbolam virtutes ac merita collaturos, & ipsam ceu numisma aliquod regale atq; aureum fore, omnipotens in se nummos complectens. Nec id sane mirandum est, cum in Dei illa matrem electa fuerit.

David Rex enormes, quas in templi illius *1. Par. 14.* splendidi constructionem futuram expensas fecisset, recensens, & populu ad liberaliter necessaria suppeditanda exhortans, ne cui id nouum & mirum videretur, hanc ijs causam tatorum sumptuum reddebat, *Opus grande est, neq; n. homini preparatur habitatio, sed Deo Idipsum hodie mihi repetere liceat, ac pmonere vos, ne cui vestrum mirum aut nouum videatur, si adeo se in Virginem hanc liberalem, munificum, effusum ac prodigum Deus ostenderit, si tot in illam gratias accumularit, tot prerogatiwas in illam contulerit, ac præsertim si sine originalilabe concepta fuerit: Opus enim grande rat, neq; homini preparabatur habitatio, sed Deo ter maximus.*

Sed plura hac de re non dicuntur; erubescant solum-

solumento eius aduersarij, qui eam peccatricem statuant, qui tam sinistre de eiusdem meritis, loquuntur, honorem eius adeo turpiter denigrant, de priuilegijs illius controversiam mouent, conceptionem eius sanctissimam fœdissimis originariae labis maculis conspurcant, deniq; innocentiae eius iura tā indigne blasphemeq; calumniantur; iterum dico erubescant & pudore suffundatur, quod Turcis, Saracenis, ipsis etiam Ethnicis deterris iudicent. Refert siquidem in varia historia Ælianus, Alexandrum Macedonem, cum Ephesi in Apellis pictoris celeberrimi officina sui ipsius equo insidentis imaginem depictam conspexit, initio quidem, longe alia animo volucentem negotia, & nihil minus quam de pictura sollicitum; eam parui pendisse: donec tandem quidam de comitatu equi tabulam hanc & in ea equum conspiciebas, viuentem eum esse ratus, adhincire, subfultare, aliosq; applaudentis gestus edere cœpit. Pictor inde paruum Regis iudicium suggestare orsus exclamat, Dij immortales, animalia hominibus longe præcellunt, sinecriusque de rebus dijudicant. Hoc pictoris responsu in haereticos & parum Religiosos Catholicos tam prave de Virginis huius conceptione sentientes, summo corum cum dedecore, retorquebo, Bestias scilicet infideles ac Turcas hoc ijs nomine præstare, quod metius, maioriq; cum reverentia, ac sanctius quam ipsi de matris Christi honore loquantur & sentiant. In Mahometico namq; Alcorano hæc in Virginis nostra commedatione legitur propositio, *Nullus nascitur de filijs Adam, quem non tangat Satan, præter Mariam & filium eius.* O pudor, o dedecus, o haereticos Turcis deterriores, o animas in Dei matrem Ethnicis ipsis iniuriosiores!

Vos vero auditores, huic orationi finem imponens adhortor, & tum rationibus meis, tum figuris antiquis & testimonij sanctis, coniuro, ut Virginis huius honorem propagemus, innocentiam rueremini, conceptionem eius sanctificemus, sinistre de illa nunquam, aut sentiat, aut loquamini, vobisque, hoc illi ideo datum priuilegium, quod Dei filij futura esset mater, ut hodierni Euagelij present epiphonema, De qua natus est Iesus, qui di-

citur Christus, persuadeatis. Illam hodie contemplemini, eiusque pulchritudinem demirantes cum D. Anselmo exclamate; O pulchra adiuuendum; amabilis a contemplandum, delectabilis ad amandum, vulnera corda nostra amore pulchritudinata. Omnitudo inq; pulchra, gratia plena & virtutibus, peccatis aut virtujs nunquam coquinata, & tota pura concepta; tota in qua pulchra, & pulchritudinata regina, à qua tot suis in primordijs mundus mutuat^{ur} est imagines, puta paradisum illum voluptatis, arcam illam Nœ, scalam Iacobi, rubum ardente in deserto, Mosis virgam serpentes deuorantem haereticos, Aaronis virgam in conceptionis florentem nocte; arcam testamenti ē ligno compactam incomparabili, magnum Isaiae librum, portam illum Orientalem visam Ezechieli, & hortum illum conclusum: quibus omnibus figuris hoe efficitur, fuisse te omnium quæ unquam existere pulcherrimam, non aliorum ad instar iræ filiam; non ut reliqua Adami posteritas, peccato obnoxiam, non cruentis maledictionum vanuersalium decretis comprehensam; sed præ alijs prærogatiuis donataam, à Deo inter omnes dilectam, solam contravniuersalem omnium infelicitatem sine peccato conceptam. Tu Deus pro nobis peccatoribus obsecra virgo purissima & immaculata. Tuge Salomonis nostri mater, quæ modo ad filij tui latus gloriosa consides, nostram monstra te esse matrem: deliciorum nobis in hac vita veniam, & gratiam, in alia vero gloriam, in qua omnis nostra beatitudine consistit, impetrare, ad quam nos Deus in Trinitate & essentia unus, & in personarum numero trinus dignetur perducere. A+ men.